

Työeläkelaitoksille

**MUUTOKSIA YKSITYISTEN AMMATILLISTEN OPPILAITOSTEN HENKILÖKUNNAN
ELÄKETURVAN MÄÄRÄYTYMISEEN**

Tasavallan presidentti vahvisti 29.12.1989 lain ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta (1374/89) ja lain ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (1375/89). Lait tulivat voimaan 1.1.1990.

Lainmuutoksilla selkeytetään ja yksinkertaistetaan ammatillisten oppilaitosten henkilöstön eläketurvan määräytymistä.

Taustaa

Yksityisen ammatillisen oppilaitoksen työntekijät kuuluivat 31.12.1989 saakka eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/-69, VAL) piiriin siltä osin kuin laitoksella oli oikeus saada lakisääteistä valtionapua heidän eläketurvansa järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Se osa henkilöstöstä, jonka eläketurvan järjestämiskustannuksiin ei suoritettu tällaista valtionapua, kuului TEL:n piiriin. Sekä VAL:n että TEL:n piiriin kuuluivat sellaiset työntekijät, joiden osalta täyttyivät TEL 1 a §:ssä säädetyt edellytykset.

Lakisääteistä valtionapua saavia yksityisiä ammatillisia oppilaitoksia on 113. Näistä 63 antaa ammatillista peruskoulutusta ja niiden henkilökunnan määrä on n. 1650. Ammatillisia erikoisoppilaitoksia on 50 ja niiden palveluksessa on n. 700 henkilöä, joista 415 oli ilmoitettu VAL:n piiriin.

Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat joko ammat-
tioppilaitoksia, hotelli- ja ravintolaoppilaitoksia
tai kauppaoppilaitoksia. Niissä annetaan pääasias-
sa ammatillista lisäkoulutusta tai oppilaitoksen

LA/Rolf Storsjö

23.1.1990

ylläpitäjän tai sen jäsenyhteisön toiminnan harjoittamiseksi tarvittavaa koulutusta. Opetushenkilöstö on usein palvelussuhteessa oppilaitoksen taustayhteisöön. Opetustyö saattaa olla sivutoimista tai jaksottaista. Joissakin tapauksissa on ollut vaikea todeta, onko henkilö oppilaitoksen vai taustayhteisön palveluksessa ja mikä osuus palkasta on opetuksesta ja mikä taustayhteisössä tehdystä työstä saatua palkkaa.

Ammatillisten oppilaitosten rahoitusjärjestelmän muutoksesta johtuu, että valtionapuun oikeuttavaa palkkausta ei enää eritellä. Valtionavustus määräytyy muun kuin opetushenkilöstön palkkausmenojen osalta laitosryhmän keskimääräisten kustannusten perusteella. Valtiokonttorin ei näin ollen olisi mahdollista todeta, ketkä muusta kuin opetushenkilöstöstä kuuluvat VAL:n piiriin.

Eläketurvan määräytyminen

Lainmuutoksen jälkeen yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen henkilöstön eläketurva määräytyy samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä suoraan ammatillisista oppilaitoksista annetun lain nojalla eikä enää VAL:n nojalla. Uudistus aiheutti siis TEL-vakuutuksen päättymisen näiden oppilaitosten henkilökunnan osalta 1.1.1990 lukien siltä osin kuin he kuuluivat TEL:n piiriin. Sen sijaan ammatillisten erikoisoppilaitosten henkilökunnan eläketurva on samasta ajankohdasta lukien säädetty kokonaisuudessaan järjestettäväksi TEL-vakuutuksella. Nämä oppilaitokset poikkeavat niin suuresti ammatillista peruskoulutusta antavista laitoksista, että niiden koko henkilökunnan eläketurvan järjestämistä valtion eläketurvana ei ole katsottu mahdolliseksi eikä tarkoituksenmukaiseksi.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten henkilökunta siirtyi siten TEL:n piiriin myös siltä osin kuin he olivat valtion eläketurvan piirissä. Niiden työntekijöiden osalta, jotka olivat sekä valtion eläketurvan että TEL:n piirissä TEL 1 a §:n mukaisesti, tulee kysymykseen tekninen katkaisu, mikäli sen edellytykset täyttyvät. Ohjeet tästä annetaan eläkelaitoksille myöhemmin.

LA/Rolf Storsjö

23.1.1990

Ammatillisen erikoisoppilaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka työsuhde oppilaitokseen tai muu valtion eläkelain piiriin kuuluva palvelus lain voimaan tultua jatkuu eläketapahtumaan saakka, on oikeus palveluksesta 31.12.1989 saakka valtion eläkkeeseen (voimaantulosäännös).

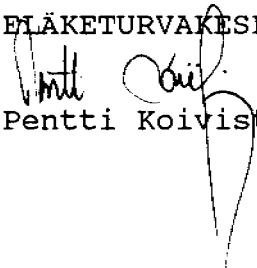
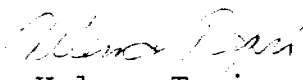
Ilmoitusliikenne

Uudistuksen vaikutuksista ilmoitusliikenteeseen annetaan erikseen C-sarjan yleiskirje.

HE 166/89

Eduskunnassa on käsiteltävänä myös HE 166/89, jossa ehdotetaan yksityisten ammatillisten oppilaitosten opettajankoulutusosastojen henkilöstön eläketurva järjestettäväksi entiseen tapaan VAL:n mukaisesti. Tarkoitus on mainitusta hallituksen esityksestä huolimatta säätää tämän henkilöstön eläketurva yhdenmukaisesti nyt voimaantulleeseen lainuudistuksen kanssa. Asiasta annetaan tarvittaessa yleiskirje, kun mainittu hallituksen esitys on käsitelty.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistoinen
Helena Tapio

LIITTEET

Laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta (1374/89)

Laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (1375/89)

Hallituksen esitys 216/89

Luettelo lainmuutoksen piiriin kuuluvista oppilaitoksista

N:o 1374

Laki**ammattillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1989

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain 29 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä heinäkuuta 1989 annetussa laissa (673/89), näin kuuluvaksi:

29 §

Eläketurva

tavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä työntekijäin eläkelaisissa (395/61) on säädetty.

Yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen, jolla on oikeus saada ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 8 ja 10 b §:n sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtionavustusta, palveluksessa olevalla henkilöllä on oikeus eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan koske sellaista yksityisen terveydenhuolto-oppilaitoksen palveluksessa olevaa henkilöä, jonka oikeudesta eläkkeeseen on muussa laissa toisin säädetty. Yksityisen ammatillisen erikoisoppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritet-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde ammatilliseen erikoisoppilaitokseen jatkuu lain tullessa voimaan.

Edunsaajalla, jonka työsuhde ammatilliseen erikoisoppilaitokseen tai muu valtion eläkelain (280/66) mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava palvelus lain voimaan tultua jatkuu eläketapahtumaan saakka, on oikeus palvelukseen 31 päivään joulukuuta 1989 saakka valtion varoista suoritettavaan eläkkeeseen, jonka määrä lasketaan noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion eläkelain 10 §:n 2 momentissa säädetään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1989

Tasavallan Presidentti**MAUNO KOIVISTO**Ministeri *Ulla Puolanne*

Hallituksen esitys 216/89
Sosiaalivaliok. miet. 39/89
Suuren valiok. miet. 218/89

N:o 1375

Laki**ammattillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1989

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (494/83) 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (489/87), sekä
lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

8 a §

Eläkekustannus

Ammatillista peruskoulutusta antava yksityinen oppilaitos, jonka palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva määräytyy ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87) 29 § 2 momentin mukaan, on velvollinen neljännesvuosittain, kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä, maksamaan valtiokonttorille eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena eläkemaksun, joka on 1/4 eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Eläkemaksu luetaan 5 §:ssä tarkoitettuihin käyttökustannuksiin.

Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia.

Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa tiedot palveluksessaan olevasta henkilökunnasta eläketurvan toimeenpanoa varten valtiokonttorin antamien ohjeiden mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1989

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisten ammatillisten oppilaitosten henkilöstön eläketurvaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen yksityisten ammatillisten oppilaitosten henkilöstön eläketurvaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Tarkoituksena on järjestää sanotun henkilöstön eläketurva teknisesti uudella tavalla, koska eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annettu lakia ei voida ammatillisten oppilaitosten rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistuksen jälkeen kaikilta osin soveltaa yksityisiin oppilaitoksiin.

Ammatillisista oppilaitoksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksityisten ammatillisten oppilaitosten eläketurva ei enää määräydy eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain mukaan, vaan suoraan ensin mainitun lain nojalla soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion pal-

veluksessa olevalla henkilöllä. Yksityiset ammatillista peruskoulutusta antavat oppilaitokset suorittaisivat valtiokonttorille eläkemaksuna neljänneksen henkilöstön palkkasummasta. Tästä säädettäisiin ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetussa laissa. Ammatillisten erikoisoppilaitosten eläketurva ehdotetaan kuitenkin järjestettäväksi 1 päivästä tammikuuta 1990 alkaen työntekijäin eläkelain mukaan. Eläketurvan kustannusten jako valtion ja yksityisten laitosten välillä on tarkoitettu säilyttää samanlaisena kuin se eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain mukaan on ollut.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja muutostarpeet

Eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetulla lailla (382/69), jäljempänä VAL, joka tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1969, yhtenäistettiin lakisääteistä valtionapua saavien yksityisten laitosten henkilökunnan eläketurva valtion eläketurvan mukaiseksi. VAL:n piiriin kuuluvat sellaiset valtionapua saavat yhteisöt tai laitokset, joilla on oikeus saada valtionapua laissa tai asetuksessa määrättyyn suhteelliseen osaan eläketurvan järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista. Tällaisen laitoksen tai yhteisön palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka eläketurvan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin valtionapulaitoksella

on oikeus saada lakiin tai asetukseen perustuvaa valtionapua, on oikeus valtion varoista suoritettavaan eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Eläkkeen perusteena oleva palkka määräytyy sen palkkauksen perusteella, johon valtionapulaitoksella lain tai asetuksen nojalla on ollut oikeus saada valtionapua.

Ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83), jäljempänä rahoituslaki, tultua voimaan valtionapuviranomainen vahvistaa lain 21 §:ään viitaten vain valtionavustuksen perusteena olevan opetushenkilöstön enimmäismäärän. Eläketurvan toimeenpanosta huolehtivan valtiokonttorin ei siten ole

mahdollista todeta, jotka muusta kuin opetushenkilöstöstä kuuluvat VAL:n piiriin. Rahoituslain mukaan ammatillista peruskoulutusta antavan yksityisen valtionapulaitoksen valtionavustus määräytyy muun henkilöstön palkkausmenojen osalta laskennallisin perustein.

Valtionapujärjestelmää kehitettäessä siirrytään enenevässä määrin kokonaisvaltaiseen, tiettyä toimintaa tukevaan valtionapumenetelyyn. Opetustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus- ja valtionavustusjärjestelmän uudistus on valmisteltavana ja hallituksen tavoitteena on saattaa uusittu, laskennallisiin valtionosuuden ja -avustuksen määräytymisperusteisiin perustuva järjestelmä voimaan vuoden 1991 alusta lukien.

Eduskunnan sivistysvaliokunta lausui mietinnössään 9/1986 vp. käsitellessään hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi ammatillisista oppilaitoksista ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (hall.es. 15/1986 vp.), että tarkoituksena on laitosten henkilöstön eläketurvan säilyttäminen nykyisellään ja että, mikäli joidenkin eläketurva vastoin lain tarkoitusta huononee tai eläketurvan laskeminen muuttuneiden säännösten vuoksi käy mahdolliseksi, asiantila on korjattava erillisellä lainsäädännöllä.

Lakisäateistä valtionapua saavia yksityisiä ammatillisia oppilaitoksia on 117. Näistä 67 antaa ammatillista peruskoulutusta ja niiden henkilökunnan määrä on 1680. Ammatillisista erikoisoppilaitoksista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (649/87) tarkoitettuja ammatillisia erikoisoppilaitoksia on 50, ja niiden palveluksessa on 700 henkilöä, joista 415 on ilmoitettu VAL-eläketurvan piiriin. Kaikkiaan VAL:n piiriin on rekisteröity 6 200 henkilöä.

2. Ehdotetut muutokset

Esitys sisältää ehdotuksen ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87) muuttamiseksi siten, että yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen henkilöstön eläketurva määräytyy samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä suoraan sanotun lain nojalla eikä enää VAL:n nojalla. Tarkoituksena on säilyttää VAL:n piiriin kuuluneiden yksityisten, ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten henkilökunnan eläketurva entisellä tasolla. Koska laskennallisiin perusteisiin on jo siirrytty muun kuin opetushenkilöstön kohdalla, esite-

tään, että laitoksen koko henkilöstön eläketurva määräytyy 1 päivästä tammikuuta 1990 alkaen ammatillisista oppilaitoksista annetun lain nojalla valtion eläkelain (280/66) mukaisena. Ehdotus selkeyttää eläketurvaa, kun laitoksen koko henkilökunnan eläketurva tulee yhden lain piiriin.

Ammatillinen oppilaitos saa valtionavustusta eläkekustannuksiinsa rahoituslain nojalla. Nykyisin VAL:n mukaiset eläkekustannusosuudet vähennetään laitokselle tulevan valtionavustuksen määrästä. Koska valtionapuviranomaisella ei enää ole mahdollisuutta kaikilta osin yksityiskohtaisesti hyväksyä valtionavustuksen piiriin tulevaa uutta henkilökuntaa eikä palkkauksen tasoa, on tarkoituksenmukaista periä eläkekustannukset suoraan laitokselta.

Tämän vuoksi ehdotetaan rahoituslakia muutettavaksi siten, että laitos itse maksaa valtiokonttorille kuukausittain eläkemaksun, joka on 25 % eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Näin oppilaitoksen ja valtion välinen kustannusten jako eläketurvan osalta säilyy samanlaisena kuin VAL:ssa. Valtion eläketurvan kustannus on myös valtion maksuperustelain (980/73) nojalla 25 % palkoista.

Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat joko ammattioppilaitoksia, hotelli- ja ravintolaoppilaitoksia tai kauppaoppilaitoksia. Niiden henkilöstön eläketurva esitetään järjestettäväksi työntekijäin eläkelain (395/61), jäljempänä TEL, säännösten mukaan.

Ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa annetaan pääasiassa ammatillista lisäkoulutusta tai oppilaitoksen ylläpitäjän tai sen jäsenyhteisön toiminnan harjoittamiseksi tarvittavaa koulutusta. Opetushenkilöstö on usein palvelussuhteessa oppilaitoksen taustayhteisöön. Opetustyö saattaa olla sivutoimista tai jaksottaista. Joissain tapauksissa on vaikea todeta, onko henkilö oppilaitoksen vai taustayhteisön palveluksessa ja mikä osuus palkasta on opetuksesta ja mikä taustayhteisössä tehdystä työstä saatua palkkaa. Ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa maksetaan yleisesti korkeampia palkkoja kuin yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuksissa on sovittu. Tästä syystä laitokset ovat joutuneet ottamaan TEL-vakuutuksia valtionapuperusteet ylittävien palkkojen osalta.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten eläketurva ehdotetaan järjestettäväksi 1 päivästä tammikuuta 1990 alkaen TEL-vakuutuksella. Vaikka ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa

muun kuin opetushenkilökunnan palkkaus valtionapuun oikeuttavissa käyttökustannuksissa säilyisi todellisten kustannusten mukaisena eikä muuttuisi laskennalliseksi, ehdotetaan, että laitoksen koko henkilökunnan eläketurva järjestettäisiin TEL-vakuutuksella.

Esityksen mukaisella järjestelyllä selkeytetään ja yksinkertaistetaan eläketurvaa. Eläketurvan kustannusten jako valtionapulaitoksen ja valtion välillä on tarkoitus säilyttää ennallaan. Ammatillista peruskoulutusta antavien laitosten henkilökunta tulee kokonaan, sekä määrällisesti että palkkojen osalta, valtion eläketurvan piiriin.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten palveluksessa olevan henkilökunnan koko eläketurva järjestetään 1 päivästä tammikuuta 1990 lähtien TEL:n mukaan. Nykyisin näiden laitosten palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva on vaihdellut. Osa henkilökunnasta on aina ollut kokonaan VAL:n ulkopuolella, ja VAL:n piiriin kuuluvien eläketurva on yleisesti muodostunut sekä VAL:n että TEL:n yhdistelmä. Kahden eläkejärjestelmän vaatima toimistotyön määrä oppilaitoksessa on ollut huomattava. Ammatilliset erikoisoppilaitokset poikkeavat niin suuresti ammatillista peruskoulutusta antavista laitoksista, että niiden koko henkilökunnan eläketurvan järjestäminen vastaavalla tavalla valtion eläketurvana ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista.

3. Asian valmistelu

Esitystä on valmisteltu valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina myös valtion henkilöstöä edustavat keskusjärjestöt. Neuvottelukunta on hyväksynyt esityksen yksimielisesti. Esitystä valmisteltaessa on oltu yhteistoiminnassa opetusministeriön ja ammattikasvatushallituksen kanssa.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Yksityisten ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten palveluksessa oleva henkilökunta tulisi ehdotukseen mukaan kokonaisuudessaan valtion eläketurvan piiriin. Esitys ei sinällään aiheuta lisäystä valtion kustannuksiin. Kustannuslisäys valtion eläkevastuuseen aiheutui rahoituslain vaikutuksesta. Vuoden

1986 jälkeen on laitosten henkilökunta lisääntynyt arvioita noin 10 prosentilla. Muuta kuin opetushenkilöstöä ei enää toimittain hyväksytä valtionavustuksen piiriin, vaan valtionavustus myönnetään kunkin laitosryhman keskimääräisten laskennallisten kustannusten perusteella.

Ammatillista peruskoulutusta antavan laitoksen eläkekustannusten voidaan katsoa lisääntyvän TEL-eläketurvan ja valtion eläketurvan kustannuksen välisellä erolla sen henkilökunnan osalta, joka aikaisemmin on ollut TEL-vakuutettu. Tällaista henkilökuntaa on kuitenkin laitoskohtaisesti erittäin vähän. Siirryttäessä laskennallisiin perusteisiin myös opetushenkilöstön osalta ei valtionavun ulkopuolelle jäävää henkilökuntaa käytännössä ole.

Esityksen mukaan oppilaitokset maksavat eläkemaksuna 25 % palkkasummasta suoraan valtiokonttorille ja saavat siihen valtionavustusta. Nykyisin oppilaitoksen henkilöstön palkkaukseen tulevasta valtionavusta ammattikasvatushallitus vähentää eläkekustannusosuutena neljänneksen siitä osuudesta, jolla oppilaitos lain tai asetuksen mukaan itse olisi osallistunut eläketurvan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vaikka esitys ei muuta valtion ja oppilaitoksen välistä lopullista kustannusten jakoa, oppilaitokset joutuvat uudessa järjestelmässä maksamaan täyden eläkekustannuksen, minkä vuoksi oppilaitoksille maksettaviin valtionavustuksiin aiheutuu lisäystä. Eläkekustannusten suorittaminen bruttoperiaatteella kohdentaa kustannukset oikein ja lisää kustannustietoisuutta oppilaitoksissa.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten eläketurva ehdotetaan järjestettäväksi TEL:n säännösten mukaan. Ammatillisia oppilaitoksia koskeeneen häilytyksen esityksen käsittelyn yhteydessä eduskunnan sivistysvaliokunnan eläketurvasta antamaan lausumaan perustuen esityksen tarkoituksena ei ole vähentää valtion kustannusvastuuta ammatillisten erikoisoppilaitosten eläketurvan osalta. Ammatillisten oppilaitosten asiaksi jäisi järjestää henkilökuntansa eläketurva eläkevakuutuksella. Eläketurvan järjestämisestä aiheutuvat kustannukset olisivat valtionavustukseen oikeuttavia kuitenkin enintään valtion eläkelain mukaisen eläketurvan kustannustasoa vastaavasti.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (hall.es. 166/1989 vp.). Esityksessä ehdotetaan sanotun lainsäädännön piiriin kuuluvien yksityisten ammatillisten op-

pilaitosten opettajankoulutusosastojen henkilöstön eläketurva järjestettäväksi nykyiseen tapaan VAL:n mukaisesti. Kun on tarkoituksenmukaista, että myös tämän henkilöstön osalta eläketurva järjestettäisiin yhdenmukaiseksi nyt muutettavaksi ehdotetun ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n kanssa, esitetään tämä otettavaksi huomioon käsiteltäessä edellä mainittua hallituksen esitystä.

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki ammatillisista oppilaitoksista

29 §. Ammatillisten oppilaitosten eläketurvan järjestämistä koskeva 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi. Tarkoituksena on järjestää uudelleen yksityisten ammatillisten oppilaitosten henkilökunnan eläketurva, koska rahoituslaissa säädetyt valtionapuperusteet eivät ole riittäviä eläketurvan yksityiskohtaiseen määrittämiseen. Ehdotuksen mukaan sellaisen yksityisen laitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jolla on oikeus saada valtionavustusta ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 8 ja 10 b §:n sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan, on oikeus vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Perhe-eläke suoritetaan samoin kuin valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Yleisperusteluihin viitaten ehdotetaan, että ammatillisten erikoisoppilaitosten henkilöstön eläketurva järjestetään TEL:n säännösten mukaan.

1.2. Laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta

8 §. Yksityisten ammatillisten oppilaitosten eläketurvan uudelleen järjestävän lainmuutoksen voimaan tullessa käy 2 momentti tarpeettomaksi, ja se ehdotetaan kumottavaksi.

8 a §. Laitoksen osuus eläketurvan kustannuksista säilyisi samantasoisena kuin se on nykyisin VAL:n mukaan mutta määräytyisi teknisesti eri tavalla.

VAL:n mukaisen eläketurvan eläkekustannusosuus vähennetään laitoksen saamasta valtionavustuksesta. Ehdotuksen mukaan laitoksen on itse suoritettava eläkemaksu valtiokonttorille. Laitos maksaa eläkemaksuna valtiolle 1/4 maksamiensa palkkojen määrästä. Koska valtionapuviranomainen ei enää toimittain valvo henkilökunnan määrää ja palkkausta, se ei näin ollen voi tehdä eläkekustannuksesta laskeimaa. Eläkemaksu luettaisiin rahoituslain 5 §:ssä tarkoitettuihin käyttökustannuksiin, joihin laitos saa valtionavustusta. Ammatillista peruskoulutusta antavien yksityisten ammattioppilaitosten valtionavustus käyttökustannuksiin on nykyisin kaikissa oppilaitoksissa yli 50 %, keskimäärin 60—70 %.

Laitos tekee vuosi-ilmoitukset valtiokonttorille palveluksessaan olevista, eläketurvan piiriin kuuluvista henkilöistä ja palkoista.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten henkilökunnan osalta ehdotetaan, että henkilöllä, jonka työsuhte ammatilliseen erikoisoppilaitokseen tai muu valtion eläkelain piiriin kuuluva palvelus lain voimaan tultua jatkuu eläketapahtumaan saakka, on oikeus palveluksesta 31 päivään joulukuuta 1989 saakka val-

tion varoista suoritettavaan eläkkeeseen laskettuna soveltuvin osin siten kuin valtion eläkelain 10 §:n 2 momentissa (964/86) säädetään.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**ammattillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain 29 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä heinäkuuta 1989 annetussa laissa (673/89), näin kuuluvaksi:

29 §

Eläketurva

Sellaisen yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jolla on oikeus saada ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 8 ja 10 b §:n sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtionavustusta, on oikeus eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan koske sellaista yksityisen terveydenhuolto-oppilaitoksen palveluksessa olevaa henkilöä, jonka oikeudesta eläkkeeseen on muussa laissa toisin säädetty. Yksityisen ammatillisen erikoisoppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritet-

tavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä työntekijäin eläkelaisissa (395/61) on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde ammatilliseen erikoisoppilaitokseen jatkuu lain tullessa voimaan.

Edunsaajalla, jonka työsuhde ammatilliseen erikoisoppilaitokseen tai muu valtion eläkelain (280/66) mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava palvelus lain voimaan tultua jatkuu eläketapahtumaan saakka, on oikeus palveluksestaan 31 päivään joulukuuta 1989 saakka valtion varoista suoritettavaan eläkkeeseen, jonka määrä lasketaan noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion eläkelain 10 §:n 2 momentissa säädetään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**ammattillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (494/83) 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (489/87), sekä

lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

8 a §

Eläkekustannus

Ammatillista peruskoulutusta antava yksityinen oppilaitos, jonka palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva määräytyy ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87) 29 § 2 momentin mukaan, on velvollinen neljännesvuosittain, kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä, maksamaan valtiokonttorille eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena eläkemaksun, joka on 1/4 eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Eläkemaksu luetaan 5 §:ssä tarkoitettuihin käyttökustannuksiin.

Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia.

Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa tiedot palveluksessaan olevasta henkilökunnasta eläketurvan toimeenpanoa varten valtiokonttorin antamien ohjeiden mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1989

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

1.

Laki**ammattillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain 29 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä heinakuuta 1989 annetussa laissa (673/89), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

29 §

29 §

*Eläketurva**Eläketurva*

Yksityisen oppilaitoksen palveluksessa olevan rehtorin, opettajan ja muun tarpeellisen henkilöstön, jonka palkkaukseen oppilaitos saa ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 8, 10 b § ja 11 §:n ja 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtionavustusta, oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetussa laissa (382/69) on säädetty, yksityisen terveydenhuolto-oppilaitoksen rehtorin ja opettajien osalta kuitenkin vain, ellei muussa laissa ole toisin säädetty.

Sellaisen yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jolla on oikeus saada ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 8 ja 10 b §:n sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtionavustusta, on oikeus eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan koske sellaista yksityisen terveydenhuolto-oppilaitoksen palveluksessa olevaa henkilöä, jonka oikeudesta eläkkeeseen on muussa laissa toisin säädetty. Yksityisen ammatillisen erikoisoppilaitoksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä työntekijäin eläkelaisissa (395/61) on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jonka työsuhde ammatilliseen erikoisoppilaitokseen jatkuu lain tullessa voimaan.

Edunsaajalla, jonka työsuhde ammatilliseen erikoisoppilaitokseen tai muu valtion eläkelain (280/66) mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava palvelus lain voimaan tultua jatkuu eläketapahtumaan saakka, on oikeus palveluksestaan 31 päivään joulukuuta 1989 saakka valtion varoista suoritettavaan eläkkeeseen, jonka

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määrä lasketaan noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion eläkelain 10 §:n 2 momentissa säädetään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

ammattillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (494/83) 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (489/87), sekä

lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Valtionavustus käyttökustannuksiin

8 §

Valtionavustus käyttökustannuksiin

Jos yksityiseen oppilaitokseen sovelletaan eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annettua lakia (382/69), oppilaitoksen valtionavustuksesta vähennetään sanotun lain mukainen eläkekustannusosuus, joka lasketaan tämän lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta rehtorin ja opettajien sekä mainitun momentin 5 kohdassa tarkoitetusta muun henkilökunnan palkkoja likimäärin vastaavasta rahamäärästä.

(kumotaan)

8 a §

Eläkekustannus

Ammatillista peruskoulutusta antava yksityinen oppilaitos, jonka palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva määräytyy ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87) 29 § 2 momentin mukaan, on velvollinen neljännesvuosittain, kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä, maksamaan valtiokonttorille eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena eläkemaksun, joka on 1/4 eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Eläkemaksu luetaan 5 §:ssä tarkoitettuihin käyttökustannuksiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos eläkemaksua ei suoriteta määräajassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia.

Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa tiedot palveluksessaan olevasta henkilökunnasta eläketurvan toimeenpanoa varten valtiokonttorin antamien ohjeiden mukaan.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1990.*

VALTIOKONTTORI
Virastorekisteri

15.1.1990

LKU (12.4.89 laadittu luettelo saatettu puh. ajan tasalle)

VAL-LAITOKSET

AMMATILLISET ERIKOISOPPILAITOKSET (VN:n päätös 649/87)

VIRASTO-LAITOS

TUNNUS

Ammattioppilaitokset:

- 826001 Ammattienedistämislaitos
826002 Enso-Gutzeit Oy:n teollisuusoppilaitos
826003 Oy Finlayson Ab:n ammattikoulu
826004 Finnairin Ilmailuopisto
826036 G. A. Serlaciuss Oy:n ammattikoulu (toim.kesk.)
826006 Hankkijan ammattikoulu
826008 Heikki Huhtamäen Teollisuusoppilaitos
826009 Instrumentarium Oy:n ammattioppilaitokset
(toim.kesk.)
826012 Oy Kaukas Ab:n ammattikoulu (toim. kesk.)
826013 Kone Oy:n Teollisuusoppilaitos
826014 Korpivaaran Ammattioppilaitos
826016 Kymiyhtiön ammattikoulu
826017 Lihateollisuusopisto
826019 Lohjan talousalueen konepajakoulu
826020 Lokomon konepajakoulu
826038 Meira Oy:n Teollisuusoppilaitos
ent. SOK:n Teollisuuden Ammattioppilaitos 30.6.1988 saakka
826022 Oy Nokia Ab:n Teollisuusoppilaitos
826024 Outokumpu Oy:n ammattikoulu
ent. Outokummun kaivoksen ammattikoulu (toim. kesk. 31.12.1987
saakka)
826025 Ovako Oy:n ammattikoulu (toim. kesk.)
826026 Ovako Oy:n Koverharin ammattikoulu (toim. kesk.)
826028 Pohjois-Suomen Teollisuusopisto
826029 Rakennusteollisuuden Ammattikurssikoulu
826030 Rauma-Repola Oy:n ammattikoulu
826034 Rauma-Repola Oy:n Porin ammattioppilaitos
ent. Rosenlewin ammattikoulu 31.12.1987 saakka
826031 Rautaruukin konepajakoulu
826032 Rautaruukki Oy:n Otanmäen ammattikoulu
826035 Sanoma Osakeyhtiön ammattikoulu
826037 Oy Sisu-Auto Ab:n ammattikoulu (toim. kesk.)
826039 ABB Strömberg Drivesin Ammattioppilaitos
ent. Strömbergin Konepajakoulu, Helsinki 29.2.1988 saakka
826040 Strömberg Oy:n Teollisuusoppilaitos, Vaasa
826041 Suomen Triכון ammattikurssikoulu (toim. kesk.)
826042 Tampellan teollisuusoppilaitos
826043 Oy Turun Sanomain ammattioppilaitos
826046 Valmet Oy Tampereen Tehtaiden Teollisuusoppilaitos
ent. Valmet Oy:n Lentokonetehtaan konepajakoulu 23.7.1987
saakka
826044 Valmet Paperikoneet Oy:n teollisuusoppilaitos
826011 Valmet-Ahlström Oy:n teollisuusoppilaitos
ent. Karhulan Tehtaitten konepajakoulu 31.12.1987 saakka

- 826047 Wärtsilä Meriteollisuus Oy Helsingin ammattioppilaitos
ent. Oy Wärtsilä Ab Hgin telakan ammattioppilaitos 31.12.1985
saakka
- 826048 Wärtsilä Meriteollisuus Oy Turun ammattioppilaitos
ent. Oy Wärtsilä Ab Turun telakan ammattioppilaitos 31.12.1985
saakka
- 826049 Oy Wärtsilä Ab Vaasan tehtaan konepajakoulu
- 826050 Yhtyneet Paperitehtaat Oy Teollisuusoppilaitos,
Lotila
ent. Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n Lotilan ammattikoulu
31.12.1986 saakka
- 826051 Yhtyneet Paperitehtaat Oy Teollisuusoppilaitos,
Matara
ent. Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n Mataran ammattikoulu
31.12.1986 saakka
- 826052 Yleisradion ammattiopisto
- Hotelli- ja ravintolaoppilaitokset:
- 826005 Haaga Instituutti
ent. Hotelli- ja ravintolaopisto 31.7.1985 saakka
- Kauppaoppilaitokset:
- 826053 E-Instituutti
- 826054 Hankkija-yhtymän liikeopisto
- 826055 Hämeenkylässä Kauppiasopisto
- 826056 K-instituutti
- 826057 Markkinointi-instituutti
- 821305 Pohjanmaan Yrittäjäopisto
- 826058 Suomen Osuuskauppaopisto

AMMATTIOPPILAITOKSET

- 820901 Helsingin maalariammattikoulu
- 820902 Kelloseppäkoulu
- 820903 Suomen kosmetologien yhdistyksen opisto
- 820904 Turun maalariammattioppilaitos

HOTELLI-JA RAVINTOLAOPPILAITOKSET

- 826033 Ravintolakoulu Perho

AMMATILLISET ERITYISOPPILAITOKSET

- 821021 Järvenpään invalidien ammattioppilaitos
- 821022 Järvenpään invalidien kauppaoppilaitos
- 821000 Keskuspuiston ammattikoulu
- 821023 Kiipulan kauppaoppilaitos
- 821024 Kiipulan puutarhaoppilaitos
- 821025 Kiipulan ammattioppilaitos
ent. Kiipulan sähköalan ammattikoulu 31.7.1986 saakka
- 821003 Liperin ammattioppilaitos
- 821026 Merikosken ammattioppilaitos
- 821027 Merikosken kauppaoppilaitos
- 821006 Westendin invalidien ammattioppilaitos

TEKNILLISET OPPILAITOKSET

- 821200 Tekniska läroverket i Helsingfors

KAUPPAOPPILAITOKSET

821300 ATK-instituutti
 821301 Helsingin kauppaoppilaitos
 821303 Helsingin sihteeriopisto
 821302 Kauppiaitten kauppaoppilaitos
 821304 Malmin kauppaoppilaitos
 821306 Porvoon kauppaoppilaitos
 821307 Raahan porvari- ja kauppakoulu
 821309 Suomen Liikemiesten Kauppaopisto-Normaali
 kauppaoppilaitos
 821310 Svenska handelsläroverket

TERVEYDENHUOLTO-OPPILAITOKSET

821603 Barnavårdsskolan vid Barnavårdsinstitutet
 (Folkhälsan)
 821601 Helsingin diakoniaopisto
 821607 Hopeaniemen kuntohoitajakoulu
 821605 Lahden diakoniaopisto
 821606 Oulun diakoniaopisto
 821602 Porin diakoniaopisto
 821604 Suomen Kirkon Sisälähetysseuran diakoniaopisto
 821600 Töölö barnavårdsskola
 821810 Järvenpään diakoniaopisto

SOSIAALIALAN OPPILAITOKSET

821800 Folkhälsans socialläroanstalt i Borgå
 821803 Loimaan sosiaali-alan oppilaitos
 821804 Otavan sosiaali-alan oppilaitos (kunnallistettu)
 821805 Porin sosiaali-alan oppilaitos
 821808 Sisälähetysseuran kasvattajaopisto
 821806 Suolahden sosiaali-alan oppilaitos
 821801 Tampereen sosiaali-alan oppilaitos
 ent. Tampereen kodinhoitajaopisto 31.7.1988 saakka
 821807 Ylivieskan sosiaali-alan oppilaitos

MAATALOUSALAN OPPILAITOKSET

820800 Ahlmanin maatalousoppilaitos
 820802 Hämeenlinnan meijerioppilaitos
 820803 Högre svenska lantbruksläroverket
 820804 Kangasalan maatalousoppilaitos
 820806 Päijät-Hämeen maatalousoppilaitos
 820810 Siipikarjanhoitokoulu
 820812 Västankvarns lantbruksskolor

KOTI-JA LAITOSTALOUSOPPILAITOKSET

821401 Ahlmanin kotitalousoppilaitos (ent.emäntäkoulu)
 821402 Aitoon kotitalousoppilaitos (ent.emäntäkoulu)
 (810081 Aitoon kotitalouskeskikoulu löytyy myös vastaavista
 kouluista)
 821400 Högvalla seminarium i huslig ekonomi
 821410 Jyväskylän talouskoulu
 821403 Karkun emäntäkoulu kunn.1.1.1989 luk.
 821412 Kokkolan talouskoulu kunn.1.1.1989 luk.
 821413 Kuopion talouskoulu koti- ja laitostalousoppilaitos
 ent. Kuopion talouskoulu
 821415 Lappeenrannan kotitalousoppilaitos
 821416 Oulun koti- ja laitostalousoppilaitos
 821418 Tampereen kotitalousoppilaitos
 821419 Turun kotitalousoppilaitos

821420 Vaasan koti- ja laitostalousoppilaitos
821421 Varkauden talouskoulu kunn.1.8.1988 luk.
821411 Vetelin kotitalousoppilaitos
ent. Keski-Pohjanmaan emäntäkoulu
821422 Västankvarns hushållskola

KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSOPPILAITOKSET

821501 Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitos
821506 Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos
ent. Tri Ingmanin kotiteollisuuskoulu